

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 119/03-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. septembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť Ing. J. M., bytom S., zastúpeného advokátom Mgr. P. N., L., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 SŽ 98/02 z 27. novembra 2002, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. M. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 SŽ 98/02 z 27. novembra 2002 porušené bolo.

2. Z r u š u j e rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 SŽ 98/02 z 27. novembra 2002 a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Sťažnosti Ing. J. M. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. J. M. advokátovi Mgr. P. N., L., vo výške 1 406 Sk (slovom jedentisícštyristošesť slovenských korún) na účet právneho zástupcu č. 1345192655/0200 vedený vo VÚB, a. s., pobočke L., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2003 doručená sťažnosť Ing. J. M., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. P. N., L., ktorou namieta porušenie svojich práv na spravodlivý a riadny proces, práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a zásad spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Sž 98/02 z 27. novembra 2002. V sťažnosti okrem jasne vyznačeného a od ostatného textu odlišeného petitu sťažovateľ uvádza aj čl. 2 ods. 2 ústavy, čo ústavný súd považuje za súčasť argumentácie. Vychádza pritom z § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom. Viazanosť návrhom platí zvlášť pre petit, čo znamená, že ústavný súd rozhoduje len o porušení tých práv a slobôd, ktoré navrhovateľ uvádza v petite sťažnosti.

Okrem deklarovania porušenia svojich uvedených práv sa sťažovateľ domáha aj zrušenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sž 98/02 z 27. novembra 2002 a vrátenia veci na ďalšie konanie.

Ústavný súd 4. júna 2003 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 119/03-13.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ v nasledovnom, ním opísanom skutkovom stave. Sťažovateľ sa žalobou doručenou najvyššiemu súdu 31. júla 2002 domáhal zrušenia rozhodnutia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „colné riaditeľstvo“) č. k. 21122/2002-890105 z 27. mája 2002, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Colného úradu v Štúrove č. k. 7265/2001-590132 z 5. septembra 2001 o dovymeraní colného dlhu vo výške 6 429 Sk. Svoju žalobu sťažovateľ odôvodnil tým, že colné riaditeľstvo pri dokazovaní nerešpektovalo zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“), aplikovalo nesprávne ustanovenia právnych predpisov, odôvodnenie jeho rozhodnutia bolo v dôsledku nesúvislostí nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Colné riaditeľstvo nesprávne aplikovalo § 31 ods. 1 písm. e) v spojení s písm. a) zákona č. 618/1992 Zb. Colný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Colný zákon“), lebo z neho nevyplýva „úmerné delenie nákladov za dopravu v závislosti od prejdenej úseku v zahraničí a v tuzemsku“. Sťažovateľ popiera použiteľnosť rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sž 73/01 v danom prípade. Argumentuje tým, že Colný úrad v Štúrove a colné riaditeľstvo zjavne aplikovali bod 104 oznámenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 68/1998, ktoré nie je všeobecne záväzným právnym predpisom a navyše bolo vydané k zákonu Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z. z. Colný zákon a v čase dovozu tovaru nebolo platné ani účinné. Záver colných orgánov v delení nákladov dopravy len podľa vzdialenosti prejdenej v tuzemsku a v zahraničí nevyplýva ani z čl. 8 Dohody o vykonávaní článku VII Všeobecnej dohody o clách a obchode (uverejnenej v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 120/1984 Zb.)

Navrhovateľ tvrdí, že colné orgány si tým, že vytvorili pravidlo „úmerného delenia nákladov dopravy podľa vzdialenosti prejdenej v tuzemsku a v zahraničí, prisvojili normotvornú právomoc, a tak porušili čl. 2 ods. 2 ústavy.

Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Sž 98/02 nezaujal stanovisko k otázke delenia nákladov dopravy v tuzemsku a v zahraničí, ale potvrdil rozhodnutie colného riaditeľstva č. k. 21122/2002-890105 založené na názore, že sťažovateľ bol „povinný zabezpečiť dodatočnú opravu jednotného colného dokladu podľa vyhlášky čl. 167/1997 Z. z.“ Najvyšší

súd pritom vychádzal zo skutkového zistenia, že „...skutočná výška nákladov prepravy vyšla najavo“.

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd porušil jeho základné práva tým, že odôvodnenie rozsudku sp. zn. 6 SŽ 98/02 nezodpovedá § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, lebo z neho nevyplýva, o aké dôkazy je opreté skutkové zistenie, že sťažovateľovi vznikli náklady dopravy tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska, ktoré dodatočne preukázal, aká bola výška týchto dodatočne preukázaných nákladov dopravy a kedy bola sťažovateľom preukázaná ani ktoré ustanovenia colného zákona najvyšší súd aplikoval. Podľa názoru sťažovateľa z dokazovania nevyplýva skutkové zistenie, „že sťažovateľ dodatočne preukázal náklady dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska“, a najvyšší súd v tomto prípade zamenil skutkové zistenie so svojim právnym názorom.

Porušenie svojich ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vidí sťažovateľ v svojoľnej aplikácii § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom, ktorého právne závery v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia nevyplývajú zo skutkových zistení, čo porušuje i princíp spravodlivého procesu. Porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vidí navrhovateľ v tom, že všeobecný právny záver v rozsudku sp. zn. 6 SŽ 98/02 „Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd príslušný na preskúmanie veci miestne a vecne preskúmal vec v rozsahu žalobných návrhov a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná...“ neobsahuje bližšie konkrétne odôvodnenie i logické súvislosti. Sťažovateľ argumentuje aj neaplikovateľnosťou judikátu najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 73/01 z 10. októbra 2001 v okolnostiach prípadu.

Sťažovateľ tvrdí, že v správnom súdnictve je súd viazaný žalobou vymedzeným rozsahom i dôvodmi preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia, čomu zodpovedá povinnosť súdu rozhodnúť o všetkých bodoch obžaloby a v odôvodnení sa s nimi vysporiadať. Jej porušenie súdom znamená porušenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku i čl. 46 ods. 1 ústavy. Nedostatočné právne odôvodnenie napadnutého rozsudku pokladá navrhovateľ za porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ tvrdí, že nebol predvolaný na pojednávanie najvyššieho súdu 27. novembra 2002, v čom vidí porušenie svojich práv podľa čl. 38 ods. 2 Listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda správneho kolégia najvyššieho súdu na základe výzvy ústavného súdu v liste doručenom ústavnému súdu 7. augusta 2003 oznámil, že k sťažnosti sťažovateľa sa meritórne nevyjadruje.

II.

Pre rozhodnutie ústavného súdu sú zvlášť významné tieto ustanovenia ústavy a jeho predchádzajúce rozhodnutia.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 142 ods. 3 ústavy rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.

Podľa čl. 38 ods. 2 Listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovil právny názor „...ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody „ (I. ÚS 139/02 a mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02)

Taktiež podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 50/01, II. ÚS 236/02, I. ÚS 3/01) „ Základnému právu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého skúma nielen formálne znaky (povahu) rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale takisto aj či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníkov konania“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa predovšetkým zoberal do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je

v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádzajú do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. I. ÚS 37/95 rozhodol, že: „Otázku právomoci všeobecného súdu z hľadiska ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 2 ústavy) treba posudzovať v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou“, pričom vo veci sp. zn. PL. ÚS 18/98 tiež potvrdil, že v prípade, ak dôjde k výkladu právnych predpisov inak ako ústavne súladným spôsobom, môže to mať dopad na niektoré zo základných práv a slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu preto ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (I. ÚS 24/00).

III.

Z predloženého spisového materiálu ústavný súd zistil, že predmetom konania pred najvyšším súdom vo veci sp. zn. 6 Sž 98/02 malo byť preskúmanie zákonnosti označeného rozhodnutia orgánu štátu, t. j. colného riaditeľstva č. k. 21122/2002-890105 z 27. mája 2002, ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu Colného úradu v Štúrove č. k. 7265/2001-590132 z 5. septembra 2001 a súčasne toto rozhodnutie, ktorým bol sťažovateľovi dovymeraný colný dlh vo výške 6 429 Sk vzniknutý podľa § 194 ods. 1 písm. a) Colného zákona, bolo potvrdené.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Sž 98/02 z 27. novembra 2002 žalobu sťažovateľa vo vyššie uvedenej právnej veci podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zamietol. Nedôvodnosť žaloby sťažovateľa odôvodnil tým, že podľa platnej judikatúry

najvyššieho súdu ustanovenie § 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 266/1993 Z. z. o podmienkach, za ktorých sa colné konanie vykonáva mimo colného priestoru, o výške nákladov za vykonanie tohto konania a o spôsobe určovania nákladov dopravy tovaru na miesto, kde tovar vstupuje do tuzemska (ďalej len „vyhláška č. 266/1993 Z. z.“) je použiteľné vtedy, ak deklarant nepreukáže skutočné náklady prepravy vôbec, a to ani dodatočne. Ak však výška skutočných nákladov prepravy vyjde najavo hoci i s časovým odstupom, je deklarant povinný nesprávny alebo nepravdivý údaj dodatočne opraviť podľa vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 167/1997 Z. z. o forme, obsahu a náležitostiach colného vyhlásenia a o spôsobe vedenia colnej štatistiky v znení neskorších predpisov. Najvyšší súd preskúmané rozhodnutie považoval za zrozumiteľné, pričom uviedol, že je povinnosťou správneho orgánu rozhodnutie opraviť v súlade s § 47 ods. 6 Správneho poriadku. V odôvodnení taktiež uviedol, že svedecká výpoveď, že výška nákladov prepravy vyšla najavo, nemôže nič na veci meniť.

Pri určovaní colnej hodnoty podľa § 28 Colného zákona sa pripočítajú k cene skutočne platenej alebo k cene, ktorá sa má za dovezený tovar zaplatiť, náklady dopravy tovaru na miesto, kde tovar vstupuje do tuzemska (§ 37 ods. 1 písm. e) Colného zákona). Navrhovateľ v čase dovozu tovaru a prekročenia hraníc nepoznal skutočnú výšku nákladov na prepravu dovážaného tovaru, a preto využil ustanovenie § 3 ods. 1 vyhlášky č. 266/1993 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia ak deklarant nepreukáže skutočné náklady na prepravu dovážaného tovaru v cestnej doprave na miesto, kde dovážaný tovar vstupuje do tuzemska, určia sa podľa sadzobníka uvedeného v prílohe tejto vyhlášky. Týmto postupom vypočítané údaje uviedol sťažovateľ v podaných colných vyhláseniach č. 0596401600195 z 26. februára 1996, č. 0596401600293 zo 14. marca 1996, č. 0596404600222 z 3. apríla 1996 a č. 0596401600651 z 20. júna 1996.

Podľa tvrdenia sťažovateľa náklady dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska, doteraz v zmysle § 31 ods. 1 písm. e) Colného zákona nepreukázal, a preto postupoval v súlade s § 3 vyhlášky č. 266/1993 Z. z. Vo všetkých prípadoch náklady dopravy boli účtované jednou sumou bez rozlíšenia nákladov v tuzemsku a mimo neho.

Colné orgány v rámci následnej kontroly dokladov týkajúcich sa dovozu tovaru v rokoch 1995 a 1996 u sťažovateľa stanovili skutočne platené náklady dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstupuje do tuzemska, úmerným rozdelením fakturovanej sumy dopravy podľa vzdialenosti prejdenej v zahraničí a v tuzemsku. To malo u sťažovateľa za následok zvýšenie colnej hodnoty tovaru a vznik zodpovedajúceho colného dlhu.

Práve táto skutočnosť – dodatočné preukázanie nákladov dopravy úmerným delením nákladov dopravy podľa vzdialenosti prejdenej v zahraničí a v tuzemsku zo strany colných orgánov je medzi účastníkmi konania sporná a tvorí predmet tohto konania. Výsledok posúdenia otázky, „že výška skutočných nákladov prepravy vyšla najavo hoci i s časovým odstupom“, závisí od zistenia, či takýto spôsob výpočtu nákladov dopravy pre účely colného dorubu spočívalo na relevantných a dostatočných zákonných dôvodoch (takýto postup priamo neukladá žiadny zodpovedajúci všeobecne záväzný právny predpis).

Podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku „V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé“. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie všeobecného súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené.

Podľa § 250i ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Podľa odstavca 2 citovaného ustanovenia ak správny orgán podľa osobitného zákona rozhodol o spore alebo o inej právnej veci vyplývajúcej z občianskoprávných, pracovných, rodinných a obchodných vzťahov alebo rozhodol o uložení sankcie, súd pri preskúmaní tohto rozhodnutia nie je viazaný skutkovým stavom zisteným správnym

orgánom. Súd môže vychádzať zo skutkových zistení správneho orgánu, opätovne vykonať dôkazy už vykonané správnym orgánom alebo vykonať dokazovanie podľa tretej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku. Podľa odstavca 3 citovaného ustanovenia pri preskúmaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Citovanými ustanoveniami sa najvyšší súd vo veci dostatočne neriadil.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 SŽ 98/02 z 27. novembra 2002 nie je zrejmé:

- aké dôkazy hodnotil najvyšší súd pri svojom skutkovom zistení, že navrhovateľovi vznikli náklady dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska, ktoré dodatočne preukázal;
- aká bola výška dodatočne preukázaných nákladov dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska;
- kedy boli zo strany sťažovateľa dodatočné náklady dopravy dovážaného tovaru na miesto, kde tovar vstúpil do tuzemska, preukázané;
- ktoré príslušné ustanovenia colného zákona použil pri posúdení skutkového stavu veci.

Z dôvodovej časti rozsudku možno len vyvodiť, že výška skutočných nákladov prepravy u sťažovateľa vyšla hoci i s časovým odstupom najavo, najvyšší súd nezaujal však stanovisko ohľadom „úmerného“ delenia nákladov dopravy v závislosti od prejdeného úseku v zahraničí a v tuzemsku vychádzajúceho len z logického výkladu § 31 ods. 1 písm. e) a § 32 ods. 1 písm. a) Colného zákona prezentovaného colnými orgánmi.

Sťažovateľ namietal porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny postupom najvyššieho súdu, ktorý v konaní sp. zn. 6 SŽ 98/02 predvolal na pojednávanie 27. novembra 2002 iba právneho zástupcu sťažovateľa, a nie aj jeho samotného.

Podľa § 250f ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku súd môže rozhodnúť o žalobe bez pojednávania, ak to účastníci konania zhodne navrhli alebo ak s tým súhlasia a nie je to v rozpore s verejným záujmom. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia súd môže vyzvať účastníka, aby sa vyjadril k prejednaniu veci bez nariadenia pojednávania do 15 dní od doručenia výzvy. Súd môže k výzve pripojiť doložku, že ak sa účastník v určitej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky.

Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že spôsob výkladu a uplatňovania § 250f Občianskeho súdneho poriadku v správnom súdnictve má priamu súvislosť s uplatnením základných práv účastníka súdneho konania, tak ako ich upravuje ústava a Listina (verejnosť, ústnosť súdneho pojednávania, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom), pričom (a vzhľadom na jednoinštančnosť správneho súdnictva) proti rozhodnutiu súdu, či došlo k splneniu podmienok § 250f Občianskeho súdneho poriadku, neexistuje účinný opravný prostriedok dostupný účastníkovi súdneho konania.

Pretože v prejednávanom prípade nedošlo k vybaveniu žaloby spôsobom uvedeným v § 250f citovaného zákona, najvyšší súd mal v zmysle § 250g uvedeného zákona predvolať účastníkov na pojednávanie. Zo súdneho spisu najvyššieho súdu ústavný súd zistil, že najvyšší súd nekonal podľa Občianskym súdnym poriadkom ustanoveným postupom, na pojednávanie bol predvolaný len právny zástupca sťažovateľa, a nie aj navrhovateľ. Preto jeho postup bol v rozpore s čl. 46 ods. 1 aj s čl. 38 ods. 2 Listiny. Pri predvolaní účastníka na súdne pojednávanie súd nemôže postupovať podľa § 49 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku.

Pokiaľ sa teda najvyšší súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia colného orgánu zameral len na konštatovanie skutkového zistenia, že výška skutočných nákladov prepravy vyšla s odstupom času najavo bez náležitého odôvodnenia, o čo toto skutkové zistenie oprel, aké právne úvahy ho viedli k jeho rozhodnutiu, nepreskúmal komplexne sťažovateľove procesné a hmotné námietky, postupoval nedôsledne, a tým porušil právo sťažovateľa na spravodlivý a riadny proces, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a zásadu spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1

a čl. 38 ods. 2 Listiny. Požiadavky na spravodlivý proces a odôvodnenie rozhodnutí podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa zásade vzťahujú aj na správne súdnictvo realizujúce čl. 46. ods. 2 ústavy. Ústavný súd už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd sa nevyjadroval k vecnej správnosti alebo nesprávnosti rozsudku vo veci samej, pričom zároveň konštatuje, že porušenie vyššie uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku zo strany najvyššieho súdu je zároveň porušením čl. 51 ods. 1 ústavy.

Článok 142 ods. 3 ústavy v prípade sťažovateľa porušený nebol, lebo najvyšší súd rozsudok verejne vyhlásil, čo ústavný súd zistil zo zápisnice o pojednávaní najvyššieho súdu z 27. novembra 2002.

IV.

V dôsledku uvedených zistení, východísk a záverov ústavného súdu je potrebné konštatovať, že napadnuté rozhodnutie svojimi účinkami porušilo základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ktorého reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia vylučujú taký postup a rozhodnutie, ktoré najvyšší súd vyniesol 27. novembra 2002 pod sp. zn. 6 SŽ 98/02. Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje napadnutý rozsudok najvyššieho súdu za rozporný s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, bolo potrebné rozhodnúť o porušení základného práva sťažovateľa tak, ako je uvedené v prvom bode výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, v ktorom je

viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 3 písm. b) ods. 6 zákona o ústavnom súde). Viazanosť najvyššieho súdu sa vzťahuje na ústavne súladný výklad a použitie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o odôvodnení rozhodnutia, predvolaní sťažovateľa ako účastníka konania, tak ako sú uvedené v bode III. tohto nálezu.

V.

Na základe výzvy ústavného súdu z 2. septembra 2003 právny zástupca sťažovateľa doručil 10. septembra 2003 ústavnému súdu vyčíslenie trov právneho zastúpenia vo výške 1 406 Sk, a to za dva právne úkony 1 150 Sk a 2-krát režijný paušál po 128 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania najvyšším súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 12 811 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí a podanie vo veci samej 4 270 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 8 540 Sk. Výška trov právneho zastúpenia 1 406 Sk požadovaná právnym zástupcom neprevyšuje uvedenú sumu, a preto mu bola takto priznaná spolu s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. dvakrát 128 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2003

